

ACADEMIA ROMÂNĂ

CONSILIUL JUDEȚEAN
HUNEDOARA

ASOCIAȚIUNEA TRANSILVANĂ
PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ
ȘI CULTURA POPORULUI
ROMÂN - ASTRA

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
„OVID DENSUSIANU”
HUNEDOARA - DEVA

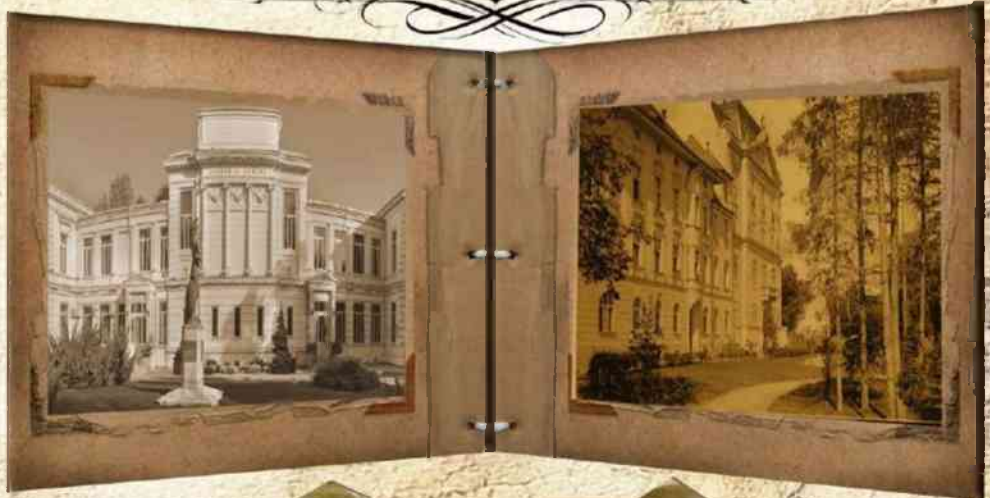

ACADEMIA ROMÂNĂ,
FILIALA CLUJ-NAPOCA
INSTITUTUL DE ISTORIE
„GEORGE BARIȚIU”

CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ

Instituțiile în serviciul națiunii

*160 de ani de la înființarea Academiei Române
și 165 de ani de la înființarea ASTREI*

11 - 12 iunie 2026
Consiliul Județean Hunedoara,
Sala de Ședințe și Sala Mică

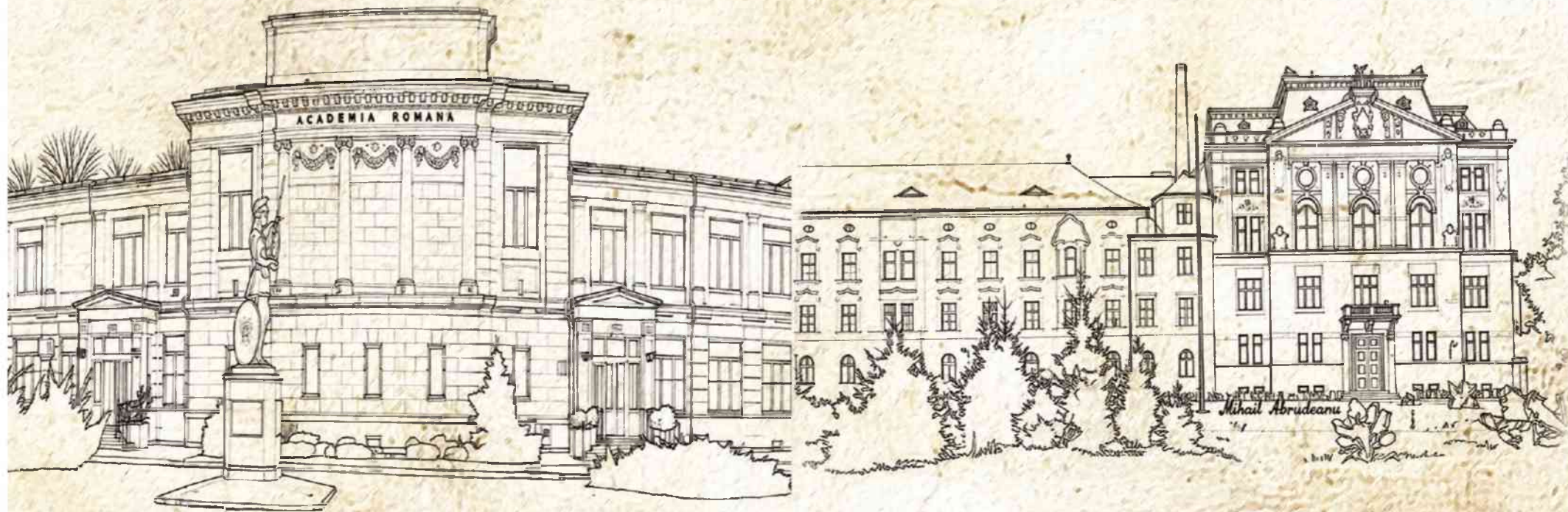

Împreună cu universitățile moderne din Iași și București, fondate de Alexandru Ioan Cuza la 1860 și, respectiv, 1864, cu ASTRA (pornită în Transilvania la 1861) și cu alte organizații similare din provinciile înstrăinate și cu anumite instituții de profil din țară, Academia Română a desfășurat, încă de la întemeiere, o adevărată operă de educare a poporului în spirit național. Mijloacele principale au fost limba română, literatura, istoria națională, etnografia și folclorul, dar și științele, puse toate în serviciul națiunii române, care avea nevoie stringentă de un „adăpost” pentru toți românii, adică de statul național.

(Acad. Ioan-Aurel Pop)

Asociaționismul, prin promovarea unei culturi politice alternative, a contribuit major la naționalizarea unui număr tot mai mare de indivizi, antrenarea lor în viața socio-culturală. Să nu uităm adevărul fundamental la un secol de la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, că prezența masivă, mobilizarea aparte datorează enorm sutelor de asociații variate ca programe socio-culturale, deosebit de active la finalul Marelui Război.

(Liviu Maior)

Mihail Abrudeanu

11 iunie 2026

09⁰⁰ – 11⁰⁰ Teatrul de Artă Deva, Sala Mare

Moderatori:

- Prof. univ. dr. Ioan Bolovan, membru corespondent al Academiei Române
- Ioan Sebastian Bara, managerul Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu” Hunedoara - Deva

Deschiderea conferinței:

- Mesajul domnului acad. Ioan-Aurel Pop
- Mesajul domnului Laurențiu Nistor, președintele Consiliului Județean Hunedoara
- Mesajul P.S. Nestor Dinculeană, Episcopul Devei și Hunedoarei
- Mesajul pr. prof. univ. dr. Constantin Necula, președintele ASTREI
- Conferința domnului acad. Ioan-Aurel Pop, *Cine a fost Iancu de Hunedoara, apărătorul civilizației europene în secolul al XV-lea?*
- Lansarea cărții: Dorina N. Rusu, *Academia Română (1866-2026). 160 de ani*, cuvânt-înainte de acad. Ioan-Aurel Pop, Cluj-Napoca, Editura Academia Română. Centrul de Studii Transilvane, 2026
- Moment muzical coral susținut de Corala „Sargeția – Nicolae Icobescu”.

11 iunie 2026

Consiliul Județean Hunedoara,
str. 1 Decembrie 1918, nr. 28, Sala de Ședințe

11³⁰ – 13⁰⁰ **Lucrări în plen**

Moderatori:

- Prof. univ. dr. habil. Gheorghe Cojocaru, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei și membru de onoare al Academiei Române
- Prof. univ. dr. Cornel Sigmirean

Prof. univ. dr. Paul Michelson, Honorary Member of the Romanian Academy, Distinguished Professor of History Emeritus, Huntington University USA, *Institutional Cultural Development in the Romanian Lands, 1859-1867: The Context of the Founding of ASTRA (1861) and the Romanian Academy (1866)*

Prof. univ. dr. Vasile Pușcaș, membru corespondent al Academiei Române, *Înființarea ASTREI și Academiei Române pe coordonatele liberalismului național în spațiul românesc*

Prof. univ. dr. Nagy Levente, *ASTRA, Catedra și muncitorii. Relațiile intelectualilor și ale muncitorilor români din Budapesta cu societatea ASTRA la începutul secolului XX*

13⁰⁰ – 13³⁰ **Discuții**

13³⁰ – 15⁰⁰ **Pauză**

11 iunie 2026

15⁰⁰ – 16³⁰ Lucrări în plen. Discuții

Moderatori:

- Prof. univ. dr. Vasile Pușcaș
- Prof. univ. dr. Sorin Șipoș

Prof. univ. dr. habil. Gheorghe Cojocaru, *O inițiativă culturală din 1926 a „ASTREI” în Basarabia: ziarul „Cuvânt moldovenesc”*

Prof. univ. dr. Dumitru Preda, membru corespondent al Academiei Române, *Militari români sub cupola Academiei Române (1866/67-1947)*

Prof. univ. dr. Marijan Premović, dr. Aleksandra Rakočević, *Montenegro in the Historiographical Oeuvre of Academician Nicolae Iorga*

16³⁰ – 16⁴⁰ Pauză

16⁴⁰ – 17⁵⁰ Lucrări în plen. Discuții

Moderatori:

- Prof. univ. dr. Paul Michelson
- Prof. univ. dr. Dumitru Preda

Pr. prof. univ. dr. Constantin Necula, *Teologia și pedagogia în preocupările Enciclopediei lui Diaconovici*

Prof. H.C. Josef Wolf, *Asociațiile agricole ale șvabilor bănățeni 1891-1944*

Prof. univ. dr. Francesco Guida, *L'Istituto per la storia del Risorgimento italiano*

17⁵⁰ – 18⁰⁰ Pauză

11 iunie 2026

18⁰⁰ – 19³⁰ Lucrări pe secțiuni. Discuți

Secțiunea I – Sala de Ședințe

Moderatori:

- Conf. univ. dr. Silvia Corlăteanu-Granciuc
- Prof. univ. dr. Mihai Drecin
- Prof. univ. dr. Mircea Baron

C.S. II dr. Lorand Madly, *Vasile Ladislau Popp – personalitate marcantă a reformelor judecătorești transilvănene și președinte al ASTREI*

Prof. univ. dr. Sevastian Cercel, dr. Loredana Maria Grozoiu, *Din activitatea Consiliului Legislativ interbelic: Ioan Ionescu-Dolj, membru corespondent al Academiei Române*

Prof. univ. dr. Ion Ifrim, *ACADEMIA ROMÂNĂ (160) și ASTRA (165): Instituții-punte în europenizarea gândirii juridico-penale române*

Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, *Despărțăminte și cercuri – dar mereu pentru unitate și identitate națională*

Prof. dr. Liviu Lazăr, *ASTRA și mișcarea antirevizionistă din Transilvania în perioada interbelică*

Secțiunea II – Sala Mică

Moderatori:

- Conf. univ. dr. Nicoleta Marțian
- Conf. univ. dr. Ion Cârja
- Prof. univ. dr. Șerban Turcuș

11 iunie 2026

Conf. univ. dr. Ana Victoria Sima, dr. Florin Bucur-Pop, *ASTRA și Cărțile Războiului. Alfabetizare și reziliență în Marele Război*

C.S. II dr. Mircea-Gheorghe Abrudan, *Episcopul Nicolae Popea, membru fondator al Asociațiunii ASTRA și membru al Academiei Române*

Conf. univ. dr. Marius Eppel, *Vasile Mangra și Academia Română*

Dr. Maria Alexandra Pantea, *Profesorii Preparandiei și teologiei arădene, membri ai Academiei Române (1866-1948)*

Pr. dr. Vasile Rojneac, *Episcopia Ortodoxă Română a Vadului, Feleacului și Clujului și Academia Română (1921-1957)*

12 iunie 2026

Consiliul Județean Hunedoara,
Str. 1 Decembrie 1918, nr. 28

Lucrări pe secțiuni

9⁰⁰ – 11⁰⁰ Secțiunea I – Sala de Ședințe

Moderatori:

- C.S. II dr. habil. Iosif Marin Balog
- Conf. univ. dr. Ana Victoria Sima
- C.S. III dr. Raluca Tomi

Prof. univ. dr. Sevastian Cercel, C.S. III dr. Georgeta Ghionea,
Tradiție și continuitate: Societatea „Prietenii Științei” și moștenirea sa instituțională

Conf. univ. dr. Silvia Corlăteanu-Granciuc, *Reprezentanții Basarabiei în componența Academiei Române în secolul al XIX-lea și în perioada interbelică*

Prof. dr. Daniela Curelea, *Teodor Iacobescu implicat în organizarea și evoluția Despărțământului central județean „ASTRA” din Cetatea-Albă (1924-1938)*

Prof. univ. dr. Mircea Măran, *Aspecte privind activitatea ASTREI în Banatul Sârbesc (1899-1944)*

Cercetător dr. Tudor Sclifos, *Problema Basarabiei în preocupările unor membri marcanți ai Academiei Române: N. Iorga și Gheorghe Brătianu în perioada 1940-1943*

12 iunie 2026

9⁰⁰ – 11⁰⁰ Secțiunea II – Sala Mică

Moderatori:

- Prof. univ. dr. Cristina Gudin
- Prof. univ. dr. Gabriel Moisa
- Conf. univ. dr. Marius Eppel

C.S. II dr. Cecilia Cârja, conf. univ. dr. Ion Cârja, *Un astrist de altădată: Petru Mureșanu Șireganul (1839-1903). Contribuții documentare*

Prof. dr. Delia Cora, „ASTRA” în Bihorul epocii moderne (1897-1918)

Prof. dr. Mirela Mocan, *ASTRA în Țara Moșilor*

C.S. II dr. Daniela Deteșan, *Activitatea Despărțământului Săliște al ASTREI în timpul directorului Nicolae Calefariu (1899-1919)*

Drd. Teodora-Maria Turcu, *Oameni ai Bisericii. Oameni ai culturii – Prezența membrilor consistoriului mitropolitan de la Sibiu în cadrul ASTREI în ultimele decenii ale secolului al XIX-lea*

11⁰⁰ – 11¹⁰ Pauză

11¹⁰ – 13²⁰ Secțiunea III – Sala de Ședințe

Moderatori:

- C.S. I dr. Alexandru Mamina
- Conf. univ. dr. Sorina Paula Bolovan
- Lect. univ. dr. Lucian Turcu

Prof. univ. dr. Mihai Drecin, „ASTRA” – ctitor și administrator al Școlii Civile de fete din Sibiu (1883/86-1918)

12 iunie 2026

C.S. II dr. habil. Iosif Marin Balog, *Câteva repere privind rolul ASTREI în promovarea și susținerea școlilor reale și comerciale din Transilvania până la Primul Război Mondial*

Lect. univ. dr. Petru Ardelean, *Școlile țărănești ale ASTREI și impactul lor în lumea satului bihorean în perioada interbelică (1920-1940)*

Prof. univ. dr. Mircea Baron, *Implicarea Despărțământului „Jiu” al ASTREI în viața social-culturală a Văii Jiului*

Dr. Septimiu Moga, *Dimensiunea culturală a proiectelor bancare românești înainte și după Marea Unire de la 1918*

Prof. dr. Răzvan Mihai Neagu, *Conducătorii Despărțământului Turda al Asociațiunii ASTRA: pregătire intelectuală, carieră și statut social (1870-1948)*

11¹⁰ – 13²⁰ Secțiunea IV – Sala Mică

Moderatori:

- Prof. univ. dr. Sevastian Cercel
- C.S. II dr. Mircea-Gheorghe Abrudan
- C.S. III dr. habil. Dumitru-Cătălin Rogojanu

Dr. Viorel Câmpean, *Membri ai Academiei Române, în vizită la Satu Mare*

C.S. III dr. Daniel I. Iancu, *Nicolae Densușianu și colaborarea cu Academia Română*

C.S. III dr. Emanuil Ineoan, *Prezențe aromâne în Academia Română*

C.S. II dr. Alexandru Istrate, *Despre înfăptuirea binelui public și năzuințele donatorilor care au susținut Academia Română*

12 iunie 2026

C.S. I dr. Veronica Turcuș, *Academicieni români membri ai Școlii Române din Roma*

Conf. univ. dr. Valeria Soroștineanu, *Importanța bibliotecii Asociațiunii așa cum apare în paginile revistei „Transilvania” (1868-1918)*

13²⁰ – 14⁴⁵ Pauză

14⁴⁵ – 17⁰⁰ Secțiunea V – Sala de Ședințe

Moderatori:

- Conf. univ. dr. Valeria Soroștineanu
- Prof. dr. Liviu Lazăr
- Prof. univ. dr. Ioan Bolovan

C.S. I dr. Remus Câmpeanu, *Românii în contextul instituțional al Transilvaniei premoderne*

C.S. I dr. Ela Cosma, *Instituția românească a plăieșilor (povarilor) în „Protocolul scaunului de judecată Săliște” 1709-1750*

Prof. univ. dr. Sorin Șipoș, *O revistă, cât o instituție: „Revue de Transylvanie”. Înființare, tematică și colaboratori*

Prof. univ. dr. Cornel Sigmirean, *ASTRA și crearea elitelor naționale*

Dr. Andreea Dăncilă Ineoan, *ASTRA și noua direcție cultural-politică din perioada neoactivistă. Gruparea „oțelită” și Asociațiunea ca un câmp de putere*

Prof. univ. dr. Gabriel Moisa, drd. Andreea Maria Pop, *Marea Unire din 1918 în dezbaterile de idei a elitei bihorene interbelice*

12 iunie 2026

14⁴⁵ – 17⁰⁰ Secțiunea VI – Sala Mică

Moderatori:

- C.S. II dr. Alexandru Istrate
- Pr. prof. univ. dr. habil. Florin Dobrei
- C.S. I dr. Daniela Mârza

Prof. dr. Dragoș Curelea, *Dumitru Petrescu Tocineanu, un ofițer de excepție în serviciul ASTREI din județele Brașov și Sibiu (1938-1940)*

C.S. III dr. habil. Dumitru-Cătălin Rogojanu, *Câteva elemente de teorie și filosofia istoriei în opera academicianului Simion Mehedinți*

Dr. Anca Elisabeta Tatay, prof. univ. dr. Cornel Tatai-Baltă, *Donația din anul 1974 a lui Ștefan Manciulea, membru ASTRA Blaj, către Biblioteca Academiei Române din Cluj-Napoca*

C.S. I dr. Varga Attila, *Huszár Antal, spionajul maghiar dualist și istoria secretă a ASTREI*

Prof. dr. Ioan Popa, *ASTRA și memoria Primului Război Mondial*

Lect. univ. dr. Lucian Turcu, *Intelectualii greco-catolici în viața Academiei Române între cele două războaie mondiale*

17⁰⁰ – 17¹⁰ Pauză

12 iunie 2026

17¹⁰ – 19¹⁵ Secțiunea VII – Sala de Ședințe

Moderatori:

- C.S. I dr. Ela Cosma
- C.S. II dr. Daniela Deteșan
- C.S. I dr. Varga Attila

C.S. III dr. Raluca Tomi, *ASTRA și opinia publică extracarpatică 1861–1892*

Prof. univ. dr. Cristina Gudín, *Semicentenarul ASTREI.*

Serbările din 1911 și ecourile sale în presă

Dr. Marionela Wolf, *Asociațiile funerare ale șvabilor din Banat – un studiu de caz*

C.S. I dr. Alexandru Mamina, *Sociabilitate literară și cooperare operativă*

Dr. Alexandru Mihai Mărieș, prof. univ. dr. Șerban Turcuș, *Personalități ale Academiei Române și ale ASTREI reflectate în toponimia clujeană din ultimul veac*

17¹⁰ – 19¹⁵ Secțiunea VIII – Sala Mică

Moderatori:

- C.S. I dr. Veronica Turcuș
- Prof. univ. dr. Mircea Măran
- Dr. Septimiu Moga

Pr. prof. univ. dr. habil. Florin Dobrei, dr. Sebastian-Dragoș Bunghez, *Preotul-profesor Teodor Botiș, primul președinte al Despărțământului ASTREI arădene*

Conf. univ. dr. Sorina Paula Bolovan, prof. univ. dr. Ioan Bolovan, *Între pedagogia adulților și pedagogia națională:*

12 iunie 2026

asociațiile culturale regionale din Transilvania în epoca modernă

C.S. I dr. Daniela Mârza, *Filantropia la feminin în Transilvania: rolul rețelelor familiale și sociale în activitatea reuniunilor de femei (1850-1920)*

Drd. Alexandra Marțian, conf. univ. dr. Nicoleta Marțian, *Punți între tradiții: impactul iezuiților în activitatea educativă a Bisericii Greco-Catolice*

Prof. dr. Loredana-Lucica Vîtcă, *Asociațiunea în presa locală hunedoreană*

Prof. univ. dr. Ioan Bolovan, Alina Bălan, *Secția de Istorie și Arheologie – secție fondatoare a Academiei Române*